

SORUMLULUK KAVRAMI

Biçimsel Olmayan Yazılı Olarak Karşımıza Çıkmayan Ama Gündelik Hayatta Yerine Getirmeye Çalıştığımız Sorumluluklarımız?

*Sağlığını Korumak *Aile İçindeki Rolümüzün Gerekliliklerini Yerine Getirmek *Arkadaşımıza Yardımcı Olmak

*Toplumsal Normları Gözetmek *Çevreyi Kirletmemek

Not: Birey Ve Toplum Varsa Sorumluluk Kaçınılmazdır.

Sorumluluk: Kişinin kendi davranışlarını veya kendi yetki alanına giren herhangi bir olayın sonuçlarını üstlenmesi 'mesuliyet' şeklinde tanımlanmaktadır. Sorumluluk İki ana başlık Altında Toplanabilir.

1)Geriye Doğru Sorumluluk: Zamir her zaman tekildir.

2)İleriye Doğru Sorumluluk: Zamir Çoğul olabilir. Çoğul aynı zamanda Yükümlülükler Olarak ta tanımlanabilir.

Bir Bireyin Sorumluluk Üstlenebilmesi ya da Sorumlu Tutulmasının 3 önemli Koşulu ?

*Akıllı Olması ve Aklını Kullanma Yetkisine Sahip Olmalı *Özgür İradesini Kullanabilmesi

*Yetki Sahibi Yani Ehliyetli Olmasıdır.

Not: Akıl Sorumluluğun Gerekli Şartıdır.

Sorumluluk Ne Zaman Başlar: Akıl Yetkisini Kullanma Ehliyetine Sahip Olmasıyla Sorumluluk Başlar.

İrade: Herhangi bir konuda karar vermek bir eylem yahut etkinliği gerçekleştirmek için gerekli olan bilinçlimuhakeme gücü ve kararlılığı alternatifler arasında bilerek ve isteyerek seçim yapabilme yetkisidir.

İrade Özgürlüğü: Kişisel etkinliklerde insan iradesinin serbest, baskılardan ve denetimden uzak olması, insanın kendi adına her türlü korku ve endişeden uzak biçimde karar verebilmesi tercih yapabilmesidir.

Yetki Sahibi Olma: Bireyin herhangi bir konuda ehil olması yanında, kendisine bulunduğu topluluk ya da kurum içindeki rolü, statüsü ve konumu gereği verilmiş yazılı olan ya da olmayan

bir güç olarak tanımlanabilir.

Toffler İnsanın Neden Sorunsuzca Davrandığı Konusunda Şu 4 Temel Huhusu İşaret Eder.

*Karakter*Bilgiye dayalı nedenler *Beklentiye dayalı nedenler *Yargılamaya dayalı nedenler

Karakter: İnsanın benliğinde yerleşmiş bir durum olup, fiillerin düşünmeksizin kolaylıkla ve kişinin farklı zihinsel durumlarda da olsa gerçekleştirilmesi şeklinde tanımlanabilir.

Not: Kişinin karakteristik özellikleri onun sorumluluk üstlenip üstlenmemesine etki de bulunduğu gibi sorumluluğunu yerine getirme düzeyini de etkiler.

Not: Bireysel amaçlar, sahip olunan bilgi düzeyi ve bilginin tek taraflı olması yanında değer yargıları, kişinin sorumluluk almamasına veya sorunsuzca davranmasına yol açabilir.

Vicdan:İnsanın kendi davranışları veya başkalarının davranışları hakkında doğru veya yanlış şeklinde yargılar yapmasına yarar. Vicdan kişiyi hem ahlaki davranışta tutarsızlıklardan kurtarır hem de dışarıdan bir kontrol olmadan da ahlaklı davranmasını sağlar.

Not: Vicdan insanın sorumluluklarını test etmesinde en önemli kontrol mekanizmasıdır.

Vicdan Muhasebesi: Kişinin kendi içine dönük olarak kendi kendini yargılaması sonucu beliren değer yargısıdır.

Vicdanının sesi: İçeriği bir ahlaki buyruk biçiminde kişinin benliğinde oluşan ve bireyin iyiliğine yahut kötülüğüne ilişkin yargılama bilincidir.

Bireysel Sorumluluk: Kişi her şey den önce birey olarak kendisine karşı sorumludur. İnsanın kendisine karşı bireysel sorumluluğu sahip olduğu maddi ve manevi değerlerini doğru yerinde ve zamanında kullanmasını gerektirir.

İç Sorumluluk: Kişinin vicdanına karşı sorumluluğudur.

Dış Sorumluluk: Sınırları kanun ve hukuk normlarıyla çizilmiş sorumluluklar yanında sosyal normlarla da ilişkili olabilir. Dış Sorumluluklarımız Ahlaki, Toplumsal ve Kültürel değerlerdir.

Not: Bireyin en temel sorumluluğu beden ve ruh sağlığını koruma sorumluluğudur. Bu sorumluluğun yerine getirilmemesi, diğer pek çok sorumluluğun yerine getirilmemesi anlamına gelecektir.

Sosyal Sorumluluk: Bireysel sorumlulukların tamamının sosyal boyutu vardır. Sosyal sorumluluklarla iç içe olan bireysel sorumlulukların toplumsal maliyeti de oldukça yüksek olabilmektedir.

Görev Sorumluluğu: Bireysel ve görev sorumlulukları da sosyal sorumluluklarla iç içedir.

Yönetmel Sorumluluk: Yöneticinin sosyal sorumluluk alanlarını 4 ana başlık altında toplamak mümkündür.

*Özel Yaşam *Ekonomik İlişkiler *Liderlik Bilinci *Toplum Üyesi

İşletmelerin Sorumlulukları: İşletmelerin asıl sorumlulukları Pazarın ihtiyaçlarını istek ve beklentilere uygun olarak karlı ve verimli bir şekilde Karşılamaıdır.

Not: İşletmeyi sosyal bir kurum sayan anlayış biçimine göre ise işletme; toplumun sosyal,ekonomik ve politik gelişmelerine cevap verme ve sosyal sorunları çözmesine yardım etmek gibi çok geniş bir işlev ve görev yükümlülüğü altındadır.

İşletmelerin Sorumluluklarının Sınıflandırılması:

*İşletme içine ve dışına yönelik sorumluluklar

-Pay sahipleri, Çalışanlar ve Yöneticiler İç Sorumlulukları

-İç sorumluluk dışında kalan kişi, grup yada organizasyon ile toplum Dış Sorumlulukları

*Birincil ve İkincil sorumluluklar

-Mal ya da hizmet üretimi, bunların üretiminde ekonomiklik, Çalışanların haklarının gözetilmesi, Müşterilerin ihtiyaç ve isteklerine uygunluk Birincil Sorumlulukları

-Yukarıdaki sorumlulukları yerine getirirken ahlaki ve sosyal sorumlulukların gözetilmesi, tüm süreçlerde dürüstlük ve sözleşmeye uygun davranılması, iş dünyasında ahlaki değerlerinin yerleştirilmesine katkı sağlanması ve devlete vergi ödemesi konusundaki kayıt sorumlulukları ise ikincil sorumluluğudur.

*Paydaşlara (Çıkar Gruplarına) Yönelik Sorumluluklar

-Müşteriler, Pay sahipleri, Çalışanlar, Toplum, Tedarikçiler, Aracı Kurumlar, Medya, Sivil Toplum Örgütleri, Yerel Yönetimler ve kamu kurum ve kuruluşlarına yönelik sorumluluğudur.

*Ekonomik, Yasal, Ahlaki ve Gönüllü Sorumluluklar

-Toplumsal, Kültürel ve Ahlaki değerlerinin farklılaşması, Politik tercihler ve Uluslararası İlişkiler Vb.

Not:Gönüllü Sorumluluk yaşam standardının yükselmesine katkı sağlamaktadır.

İşletmelerin Sosyal Sorumlulukları: Bir işletmenin kendini toplum için yükümlü hissetmesi şeklinde tanımlanabilir. Soysal açıdan sorumlu olmak, Toplum üzerindeki olumlu etkileri maksimum, olumsuz etkileri ise minimum yapmaktır.

İşletmelerin Sosyal Sorumluluklarıyla İlgili Yaklaşımlar: İki ye ayrılırlar.

Klasik Yaklaşım (Friedman Yaklaşımı) Modern Yaklaşım (İş Döngüsü Yaklaşımı)

Klasik Yaklaşım: Klasik yaklaşımın savunucularının ilk sırayla yer alan Friedman'a göre; İşletmenin tek bir sosyal sorumluluğu vardır, o da karı maksimize etmektir.

Modern Yaklaşım: İşletmelerin sosyal sorumlulukları konusundaki modern yaklaşımlarından biri olan iş döngüsü yaklaşımı, işletmenin kar yanında kamu faydasını gözetmesini de öngörmektedir.

İşletmelerde Soysal Sorumluluğun Leh ve Aleyhindeki Görüşler: İşletme faaliyetlerinin ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel etkinliklerinin dikkate alınması anlamlı olacaktır.

Lehteki Görüşler:

- *Kamu beklentilerinin değişmesi
- *Daha iyi bir işletme çevresi
- *Kamu imajı
- *Devlet düzenlemelerinden Kaçınma
- *Sosyo-kültürel normlar
- *Sorumluluk yetki ile dengelenmesi
- *İşletmenin kaynaklara sahip olması

Aleyhindeki Görüşler:

- *Karın maksimizasyonu asıldır.
- *Sosyal sorumluluk işletme için maliyet etkenidir.
- *Sosyal sorumluluk faaliyetlerinin bedelini toplum ödemelidir.
- *İşletmenin esas amacını aksatır.
- *İşletmeler sosyal yeteneklere sahip değildir.
- * Sosyal sorunlardan işletmeler sorumlu değildir.

Ahlak, Etik ve Ahlak Teorisi Arasındaki İlişki:

Ahlak: Bireysel ve toplumsal olarak doğruları ve yanlışları belirleyen sosyal süreçlerdeki kurallar, değerler ve inançlarla ilgilidir.

Etik: ise doğru ve yanlışları belirlemeye yarayan kural ve ilkelerin sebeplerini açıklamaya ilişkin uygulamalar ve ahlak çalışmalarıyla ilgilidir.

Not: Ahlak etikten önce gelir ve etik gerekçelendirmeler sonrasında ise ahlak teorisine dönüşür.

Normatif Ahlak Teorileri

Normatif ahlak : Ahlakı, felsefenin normlar koyan bir alanı olarak kabul etmektedir. İnsanların değerlendirmelerinin ve eylemlerinin çoğu zaman normlar tarafından belirlendiğine vurgu yapar.

Dolayısıyla normatif

ahlak nasıl ahlaklı yaşanması gerektiğini anlatır. Neyin doğru neyin yanlış neyin iyi neyin kötü olduğunu bilmek

istediğimiz ahlak alanındaki davranışlarımız için temel kriter olarak işlev görecektir temel normlar peşindedir. Normatif

ahlak 3'e ayrılmaktadır.

*Sonuçsalci ahlak(Teleolojik ahlak) *Ödev Ahlakı (Deontolojik ahlak) *Erdem Hakkı

Sonuçsalci(Teleolojik) Teori:Teleolojik olgusu temelde bir gayeye yönlendirmeyi ifade etmektedir.

Teleolojik ahlak

kabaca gaye(amaç) teorisi. Teleolojik teori bireylerin yapmış olduğu eylemlerin sonuçları üzerine odaklanır ve

eylemin doğruluk ve yanlışlığını, iyilik ve kötülüğünü sonuçlarına bakarak değerlendirir. Sonuçsalci ahlak teorilerini

2'ye ayırabiliriz.

*Egoizm *Faydacılık

Egoizm: Herhangi bir bireyin başkalarına karşı ne yükümlülüğe mecbur, ne de bir fedakarlığa katlanmak zorunda

olmadığını öne sürerek davranışların ancak bireyin kendisi için en yüksek iyiye izin vermesi durumunda gösterilmesi

gerektiği düşüncesini kabul etmiştir. EGOİSTler bir davranışın doğruluğunu ölçerken kendileri için en iyi ve uzun

vadeli kazançları esas alırlar. Eğer bir davranış uzun vadede birey için kötüye oranla en yüksek iyiyi ortaya

çıkırıyorsa ya da muhtemelen çıkaracaksa bireyler o davranışı ortaya koymalıdır.

Ahlaki Egoizm: Ahlaki egoizm bakış açısında kabul edilebilir tek geçerli davranış standardı kendini geliştirme

olarak görülür. Ahlaki egoizm insanın kendini düşünmesini sadece kendi çıkarlarını gözeterek yapmasını bilimsel bir

yasa olarak değil, aynı zamanda bir ahlak yasası olarak belirler. Ahlaki egoizm Normatif bir ahlak görüşüdür. Ahlaki

egoizm ahlaki psikolojiye indirgenmesi için de Bilimci bir etik görüşüdür.

Hazcılık: Hazcılık ya da hendonizm ilk kez sokrates'in öğrencisi Aristippos ve Epikuros tarafından

geliştirilmiştir.

Hedone eski yunancada haz ve zevk anlamına gelmektedir. Hendonizm ise hazırlık demektir.

Temelinde hayatın en

önemli değeri haz ve zevk almaktır ve ideal yaşama ancak bu şekilde ulaşılır fikri vardır. Bu görüş açısından dikkat

çeken nokta, haz alarak ya da zevk duyarak yaşamının kısa ve uzun dönemde sonuçlarının farklı olmasıdır. Kısa

dönemde haz veren ve zevk alınan pek çok eylemin uzun dönemde acı veren sonuçları vardır.

Hazzın yoğunluğu

sürekliliği ve miktarı bu sonuçları uzun dönemde daha dramatik kılmaktadır. Diğer taraftan uzun vadede haz veren ve

zevk alınan pek çok eylemde kısa vadede acılarla içiçe bireyi bırakır.

Faydacılık:Faydacılara göre faydacılık bir ahlak teorisidir. Jeremy Bentham tarafından temelleri atılıp sonra John

Stuart Mill, Henry Sidwick, A.Marshall tarafından geliştirilen bu teori bir yüzyıldan daha fazla baskın ahlak ve adalet

teorisi kabul görmüştür. Faydacı teorisinin temel kavramları kimi değişikliklere uğrasa da varlığını korumakta ve

objektif bir anlayış olarak cazibesini iş dünyasında hala devam ettirmektedir. Faydacı teori eylemlerin ahlaken doğru

olup olmadığını ortaya çıkan sonuçlara göre değerlendirmektedir.

Ödev Ahlakı (Deontolojik Teori): Deontoloji terimi yapılması gereken, kurallar, görevler ve emirler anlamındaki de

ontos (duty, Ödev) sözcüğünden türemiştir. Deontolojik teoriler, göreve ya da ödev dayanan teorilerdir. Bu teoriler

ahlaki iyiliği, mutluluk, haz ve faydayla sağlayacak hiçbir şeyin olmadığını ileri süren filozofuyla ünlüdür.Bu yüzden

Kant ahlakı olarakta bilinir. Deontolojistlere göre faydacılar ahlak dünyamızın çok basit bir resmini çizmişlerdir. Bir

eylemin doğruluğuna karar vermede sonuçları yeter şart olarak almak çok basit bir yaklaşımdır.

Bu nedenle

deontolojik teori eylemlerin sonuçlarını değil bizatihi eylemin kendisini esas alır.

Kant Ahlakı:Ödev ahlakının batı felsefesindeki en büyük temsilcisi Kant'tır. Kantın ahlak anlayışının temeli her yerde

ve her zaman neyi yapmak gerektiğine değil neyi istemek gerektiğine dayanır. Kanta göre iyi olan

herşey nesne

olamaz iyi olan tek şey iyi niyettir. Kanta göre bir davranışın doğru olması ahlaki olmasına bağlıdır. Ahlaki açıdan iyi

olmak ancak erdemle mümkündür. Kant açısından bir davranışın ahlaki olması için o davranışın bazı genel prensiplere

uygun olması gerekir Bunlar;

*Evrenselleştirilebilirlik ve tersine çevrilir olması

*Başka varlıklara saygı duyulması

*Kendi yeteneklerini başkalarının yararına geliştirmek

Haklar Teorisi: Deontolojik teorilerden görev ve ilkelerden daha çok HAKLAR üzerine yoğunlaşan teoriye haklar

teorisi denmektedir. Haklar teorisi, 13.yüzyıda yaşamış Katolik düşünür Aquino'lu Thomas'ın öncüsü olduğu temelde

akılcı olan doğal yasa kuramı olarak bilinen anlayışa dayanır. Hakları birkaç grupta toplayabiliriz.

*Bunlardan ilki, bireylerin yasal hakları vardır: Bunlar iktidarla kanunla değişebilir, uluslara göre farklılaşabilir.

*Ahlaki Haklar vardır:Ahlaki hakların ise kökleri derinlerde ve evrenseldir, kolay kolay değişmez. Diğer yandan

hakları GENEL ve ÖZEL haklar olarakda gruplandırılabilir

*Özel Haklar: Kişilerle sınırlıdır. Örneğin kontrat kişiye özel bir haktır.

*Genel Haklar: Tüm insanlığa aittir. Yaşama hakkı gibi.

Haklar teorisi genel olarak bütün kişi ve gruplara yönelik belli temel hak ve özgürlüklerin korunmasıyla tutarlı karar

ve davranışları içermektedir.Bu haklar ve özgürlükler Birleşmiş milletler insan hakları evrensel bildirisinde yer alan

haklardır. Yaşam ve güvenlik, doğruluk, gizlilik, vicdan özgürlüğü, konuşma özgürlüğü ve özel mülkiyet gibi 6 hak

özellikle ahlaki karar ve davranışlarda dikkate alınması ve uyulması gereken hakları ifade eder.

Başkalarına

devredilmeyen haklar olarak görülen ve kişilerin sahip çıkması ve saygı göstermesi gereken temel hakları şöyle ifade

edebiliriz.

*Yaşama ve Güvenlik: Bireylerin yaşamının güvenlik içinde olmasıdır. Bu hak özellikle iş dünyasında firmalarda,

kimyasal maddelerin kullanımına sınırlamalar getirilmesini sağlar.

*Doğruluk: Bu hak bireylerin bilgilendirilmeleri gereken konularda kasıtlı olarak aldatılmayağını belirtir.

*Gizlilik: Vatandaşların kendilerine ait kişisel bilgileri, hükümetten, diğer kurum ve kişilerden,

çalışanlardan koruma

hakları olduğuna işaret eder.

*Vicdan Özgürlüğü: Bu hak kişilerin kendi inanç ve ahlaki ilkelerinin ihlal edecek emirleri yerine getirmeme

haklarının olduğunu belirtir.

*Özel Mülkiyet: Bu hak ise kişilere yaşamın temel ihtiyaçlarını elde etme kullanma ve sahip olma hakkı verir.

Adalet Teorisi: Adalet teorisinin temelini eski Yunan filozofu aristo'nun öğretileri oluşturmaktadır.

Aristo'nun eşit

olanların eşit, eşit olmayanlarında eşit olmayan bir şekilde ele alınması gerektiğini vurgulayan temel adalet ilkesine

dayanmakla birlikte asıl teorisinin gelişimine katkı sağlayan Harvard filozoflarından John Rawls'tır.

Rawls adaletin

ilkelerini ve konumunu belirlemeye çalıştığı Doğruluk olarak adalet görüşüyle öne çıkar. Rawls adaleti sosyal

kurumların bir erdemi olarak ele alır, ancak adaletin tek başına kullanılan bir kavram olmadığını belirtir. Adalet teorisi

de hak teorisi gibi görev temelli olup haklarla yakından ilişkilidir. Rawls tarafından ortaya atılan adalet teorisi ahlaki

davranışlarla ilgili kararlarda haklara bağlı olarak dürüstlük, eşitlik ve tarafsızlık ilkelerini esas almakta ve kişilerin

karar ve davranışlarında fayda ve maliyetleri ne ölçüde eşit dağıttığına göre değerlendirme yapmaktadır. Adalet

teorisinde bahsedilen görüşe göre hizmet eden üç başlık vardır;

Dağıtım(Bölüşüm) Adaleti: İnsanlar arasında iyinin ve kötünün hakkaniyetle paylaşılmasıyla ilgilidir.

Kıyas Adaleti: Bir toplulukta oluşan refah ve sıkıntının topluluğu oluşturan bireyler arasındaki hakkaniyetle

bölüşürülmesi genel anlamda adaletin tam yerine getirilmesi açısından yeterli olmayabilir. Çünkü toplumu oluşturan

bireyler hata yapabilir ve yapılan hatalardan dolayı çevre zarar görebilir. Bu durumda hatayı yapanı cezalandırmak

kıyas adaletiyle ilgilidir. Kıyas adaleti verilecek cezanın adil olmasını öngörür. Cezanın adaletli olmasının bazı şartları

vardır. Kıyas adaletinin işleyebilmesi için kişinin hatayı bilerek işlemiş olması gerekir.

Telafi Adaleti: Hatalar ve yanlışlar başkalarına zarar verir. Telafi edici adalet zarar görenin zararlarının telafi edilmesi ya da haksızlığa uğraması durumunda ortaya çıkan haksızlığı giderecek şekilde davranmaktır. Bu durumda eğer

birinin malına zarar verdiysem o malı yerine koymalıyım. Telafinin verilen zararla orantılı olması gerekir.

Erdem Ahlakı: Erdem ahlakın en temel kavramıdır. Bu nedenle dinlerin ve klasik felsefecilerin en fazla vurguladığı

ahlaki değerdir. Aristo için Erdem insanın işlevlerini en iyi şekilde yerine getirme halidir. Erdem ahlakı Normatif ahlak

teorilerinden biridir.

Normatif Olmayan Ahlak Teorileri: Normatif olmayan ahlak teorilerine göre normatif teorilerin tümü 'tüm

insanların en yüksek derede hazzı ulaşmaları gerekir' kendin için isteyebileceğin yasa başkalarının da isteyebileceği

bir yasa olmalıdır, ve herkes kendi çıkar ve faydasını gözetmelidir.

Tanımlayıcı Ahlak: İnsan eylemlerinin sonuçlarını tanımlamaktadır. Tanımlayıcı ahlak dünyanın nasıl bir yer olması

gerektiği veya olup olmadığı hakkında hiçbir sonuca ulaşmadan dünyayı sadece tanımlar,

tanımlayıcı ahlak insanların

gerçekte ne yapmayı seçtiklerini ve bireylerin farklı durumlarda aynı tercihler yapıp yapmadıkları hakkında gözlemler

yapar ve bilgi toplar.

Göreceli Ahlak: Bu teoriye göre toplumsal düzende bir değil birden çok ahlaki norm ve ilkeler vardır. Objektif değer

teorisini kabul etmeyen göreceliliğe göre ahlaki değerler insan zihninin ürünüdür, dolayısıyla farklı zaman mekan ve

toplumlarda değişmeyen ve kişilere sorumluluk yükleyen ahlaki değerlerden söz edilemez. Örnek herkesin kendine göre bir doğrusu vardır.

Meta-Etik olaylı sonuçlar dışında eyleme ilişkin hiçbir ahlaki ilke ya da hedef önermez esas olarak sadece felsefi

analizden oluşur. Meta-etik normatif değil bilimseldir.

Sonuç: Tüm ahlak teorilerinin ortak problemi ister en yüksek iyi ister doğru eylem ister hak ve adaletli davranış isterse

ahlaki bir karakter tanımlanmış olsun hepsinin kendine göre bir ahlaklılık tanımı yapmalarına rağmen ahlaki sorunları çözmede yetersiz kalmalarıdır.

Etik Liderlik Tarzları:

Manipülâtör Liderlik Biçimi; Liderliğin etik çerçevesi dışında gören Machivellianetik üzerine oluşturulmuştur. Bun nedenle son hak, ulaşılması beklenen amacı ifade etmektedir. Bu yaklaşımda etik liderlik tarzı egoisttir ve temel olarak ekonomik olma ile motive edilmiştir. Güven ve ilişkilerin oluşturma ilgilerine ve kaliteden yoksundur. Kısa dönemli amaçlara odaklanmıştır.

Bürokratik Liderlik ; Kural temelli etik liderlik biçimidir. Ünlü Alman sosyolog Weber'in teorisi üzerine oturmuştur. Bürokratik lider, ideal organizasyonel bürokrasiyi şekillendiren rasyonel prensiplerle hareket eder. Bu organizasyon fonksiyonlarını ve amacını açıklayan kuralların bir bileşimidir. Denetim yapısının emir komuta zincirini gösteren bir hiyerarşi , iyi tanımlanmış iş tanımları, iletişim kuran ve kuralları empoze eden profesyonel yönetici, derece ve ayrıcalıklarla ödüllendirilmiş konusunda uzman olarak kabul edilen teknik açıdan kaliteli çalışanlar demektir. Bu liderlik tarzında zorlayıcı güç doğru şeyleri yapmak anlamında etkinlikten çok işleri doğru yapmak anlamında verimliliklidir.

Profesyonel Liderlik; Etkinliği yani Doğru şeyleri yapmayı amaçlar. Bu tarzın teorisi Peter Druker'in prensiplerine dayanır ve liderler başkaları vasıtasıyla etkin bir şekilde iş yapmak için araçlara ve yeteneklere sahip bir profesyoneldir. Bu liderlik biçiminde temel etik problem örgüt kültürü ve yönetim kadrosu etiğe uygun olmayan davranışlar sergileme olasılığıdır.

Dönüşümcü Lider ; James Macgregor Burns'un teorisine dayalıdır. Kişisel etik temeli üzerine kuruludur. İzleyicilerle olan ilişkilerinin etkinliğini temel alır. Aynı zamanda bu liderlik biçimi, ilişkilere karizma , enerji ve heyecan katmalıdır. Dönüşümcü lider, izleyicilerin kendilerini gerçekleştirmelerinin ve büyümlerinin içinde yer alır ve izleyicileri potansiyelleri ile değerlendirir. Bu tip lider değerlerini motive eder, değerlerini belirler ve yüceltir.

Etik Liderlerin Davranış Biçimleri:Liderler ve liderlik biçimi, 3 davranış profili şeklinde tanımlanabilir. Bu görüş professor Thomas Cronin'in liderlikle ilgili görüşlerine dayanır. Burada vurgulanmak istenen görevler, politika ya da yasalara bağlı liderler rolleri ve sorumluluklarıdır. Model aynı zamanda dinamikdir ve liderler bir tarzı diğerine taşıyabilirler, liderlik ve organizasyonel ya da sosyal konular arasında ilişki ve gelişim gerçekleştirebilir.

Davranış 1: Liderler sorunlardan başlar ve şekil verir. Genellikle formal organizasyonların dışındadırlar ve değişim öncüleridir. Bu liderler kahindirler, halka yakındırlar ve sarsıcıdırlar

Olayların çatısdırlar ve bazen görünen sorunları görünmez kılan protestocudurlar, onlar kişisel örnekler, tecrübeler ve karizmatik motivasyon yoluyla liderlik ederler.

Sıklıkla görev ve hakkaniyet duygusuyla hareket ederler. Davranış 1 lideri, Davranış 2 ve hatta Davranış 3 lideri gibi de davranabilir.

NOT: Davranış 1 liderleri genel kabul görmüş ve kişisel görev ve hakkaniyet ilkesiyle motive olmuştur.

Davranış 2 : Bu liderler sorunları tıpkı Davranış 1 liderindeki gibi politika ve yasalardan kaynaklanır. Bu liderlik biçimi müzakereyi, iş birliği oluşturmayı, ihtiyatlı olmayı ve kurallar belirlemeyi gerektirir. Bu liderler biçimsel organizasyonun bir parçası olabileceği gibi biçimsel olmayan organizasyonun da olabilirler. Davranış 2 liderleri sistemin politikalarından ya da kurallardan kaynaklanan sorunları harekete geçirmek için formal ve informal gücünü etkin bir şekilde kullanmak zorundadır. Davranış 2 liderleri etik açıdan iş ve doğruluk duygusuyla motive olmuştur. Onlar politika ve yasaların son biçimine göre sonuçları birleştirecek şekilde davranırlar , onlar diğerlerine ve gelecek nesillere karşı olan etiğe ilişkin sorumluluklarının bilincindedir. Onlar aynı zamanda tarihsel misyonlarında etiğe dair duyarlılıkları vardır.

NOT: Davranış 2 liderleri görev ve doğruluk ile gelecekte iyi nesilleri etkileme ihtiyacıyla motive olmuştur.

Davranış 3 : Bu liderlik tarzında Davranış 1 ve 2 liderleri tarafından ağır bir şekilde ilerleyen yasa politika ve sorunları teşvik eder ve zorlar. Bu liderler önemli konuları kurumsallaştırır, daha sonra simgelerle ifade eder. Önemli konuların politikaların ve yasaların sürekliliğini sağlar. Davranış 3 liderleri aynı zamanda bu politika ve yasaların varlığını sürekli hale getirmek için kişisel örneklerle olduğu kadar güçlü ilişkiler ve ağlarla zorlamak için karizmasını kullanır. Davranış 3 liderleri faydacıl ve egoist etiğe uygun hareket eder. Onlar politika ve yasaları diğerleri ve kendi çıkarları için değerlendirir. Buna göre uygular ve destekler.

NOT Davranış 3 liderleri faydacıl ve kişisel çıkarlarına göre etik değerler tarafından etkilenmektedir.

İşletme Örgüt Kültürü ve Liderin Etik Sorumluluğu: İşletme örgütün kültürünü somutlaştırmadaki amaç işletmeyi bir arada tutmaktır. Örgüt kültürü, işletmelerin uyguladığı ve parçalarını birleştirdiği ve çalışanlar tarafından anlamı ve değerleri paylaşılır. Örgüt kültürü hem görünür hemde değildir. Hem biçimsel hemde değildir. Örgüt kültürü gözlemleyerek kültürdeki insanlarla

ilişki kurarak, onları dinleyerek ve aşağıdaki yolları izleyerek belirlenir.

*Fiziksel şartlar üzerinde çalışmak

*İşletmenin kendi kültürü ile ilgili söylediklerini okumak

*İşletmenin farklılıkları nasıl karşıladığını değerlendirmek ve gözlemlemek

*Çalışanların zamanını nasıl kullandığını gözlemlemek

*Kariyer geliştirme aşamalarını anlamak

*Görevlerdeki ve özellikle de orta kademe yöneticilerinin uzmanlık derecesini belirlemek.

*Hikaye ve anekdotları gözlemlemek

Örgüt Kültürü ile Etik arasındaki ilişki:

*Değerler ve liderlik tarzı, liderlerin uygulamaları ve benimsemeleri

*Erkek ve kadın kahramanlar, işletmenin ödül sistemi ve bunu bir model olarak barındırması

*Törenler adetler ve işletme değerleri

*İşletme üst yönetiminin ve çalışanlarının aralarında ve işletme paydaşlarıyla olan iletişim yöntemi.

Güçlü Örgüt Kültürünün Özellikleri:Güçlü örgüt kültürü aşağıdaki özelliklere sahiptir.

*Geniş bir şekilde paylaşılan bir felsefeye sahip olma

*İnsanların önemli değerleri

*İşletmenin başarısında sembolize edilen kahramanların varlığı

*Biz ve birlik tutunu geliştirmek için gereken paylaşma ve taşıma fırsatları yaratan tören gelenekleri.

Sorunlardaki Kültür:Yogun rekabet, karlılık, ekonomik ya da paydaşlara olan yükümlülüklerin üzerindeki kişisel çıkarlara dönük olma ve etiğe uygun olmayan yönelimlere sahip işletmelerde örgüt kültürü sorunlar içerir.Sorun içeren örgüt kültürü ya da zayıf örgüt kültürünün özellikleri şunlardır.

*Bir işe odaklanma

*Kısa dönemli odaklanma

*Etik ve motivasyon sorunları

*Duygusal patlamalar

*Parçalanma ve tutarsızlık

*Alt kültürler arasında uyumsuzluk

*İçine batmış alt kültürler

*Paylaşılan işletme değerlerinin üzerinde alt kültürlerin baskınlığı

*Nasıl başarılı olunacağı ile ilgili açık olmayan değerler ya da inanışlar

*Hangisinin önemli olduğu ile ilgili pek çok inanışta öncekilerin açık olmaması

*İşletmeyle ilgili farklı inanışlar

*Neyin önemli olduğu ile ilgili genel algıyı inşa eden kahramanlardan ziyade yıkıcı ya da bozucu kültürel kahramanlar

*İyi organize edilmemiş ya da bozucu günlük gelenekler.

Etik İşletme ve Örgüt Kültürü:Yüksek etik değerlere sahip işletme, güçlü etik kültüre sahiptir. Yüksek etik değerler e yüksek karlılık a sahip işletmede yaptığı araştırmada yüksek etik değerlere sahip işletmeler ve kültürlerin 4 temel prensibi olduğunu belirlemiştir.

Prensip 1: Yüksek etik değerlere shaip işletmenin çeşitli iç ve dış paydaşlarla ilişkileri kolaydır.Bu işletmelerdeki kurallar, işletmenin güçlü birer parçası olan paydaşlarla iyi ilişkiler kurmasını sağlar

Prensip 2: Yüksek etik değerlere shaip işletme dogruluk ile zihnini meşgul eder. İşletme kurallarında, işletmenin çıkarlarına olduğu kadar çalışanların kişisel çıkarlarındada önem verilir.

Prensip 3: Yüksek etik değerlere sahip işletmelerde sorumluluklar müşterek olmaktan çok bireyseldir. Bireyler sorumluluğu işletmenin faaliyetleri için olduğunu faz ederler. Böylesi işletmelerdeki kurallar, bireylerin kendilerinden sorumlu olduklarını belirtir.

Prensip 4: Yüksek etik değerlere sahip işletmede işletme faaliyetlerinde işletme değerlerinin unsurları harekete geçirmenin bir yolu olarak amaç edinilmiştir ve ayrıca amaç işletmeyi çevresiyle birbirne bağlamaktır

ÖRGÜTLERDE ETİK KAVRAMININ ÖNEMİ

İş ahlakı, iş dünyasındaki mal ve hizmet üretim, satış ve tüketim sürecindeki doğruları ve yanlışları ifade eder. Neyin doğru, neyin yanlış olduğu konusu ahlaki bir konudur.

İş ahlakı, aşağıda yer alan şu gruplar arasındaki ilişkileri içermektedir

- * işletmeler arasındaki ilişkiler
- * işletme ile tedarikçiler arasındaki ilişkiler
- * işletme yöneticileri ile çalışanları arasındaki ilişki
- * işletme ile diğer kuruluşlar arasındaki ilişkiler.
- * işletme çalışanlarının kendi aralarındaki ilişkiler
- * işletme ile kamu yönetimleri arasındaki ilişkiler
- * işletme ile müşterileri arasındaki ilişkiler
- * işletme ile çevresel faktörler arasındaki ilişkiler

Büyük işletmeler sahip oldukları etki alanlarına göre altı boyutta incelenebilirler.

Ekonomik Güç: Sunulan mal ve hizmetlerin tür, kalite, fiyat ve satış koşullarını belirleme yeteneğine dayanır. Ekonomik güç, işletmelerin diğer beş alandaki güç ve etkisinin de kaynağıdır.

Sosyal ve Kültürel Güç: işletmelerin diğer toplumsal sistemlerin normatif ve süreçsel özelliklerini etkileme imkanındır. Toplumda oluşan kültürel değerler ve yaşam tarzı üzerindeki etki gücüdür.

Teknolojik Güç: işletmelerin araştırma ve geliştirme faaliyetleri ve bir bütün olarak teknolojik ilerleme ve dönüşümde üstlendikleri rolü ifade eder.

Politik Güç: işletmelerin politik yaşamı oluşturan karar süreçlerini ve böylece toplumsal yaşamın tüm alanlarını etkileme yeteneğini anlatır.

Fiziki Çevre Üzerindeki Güç: işletmelerin doğal kaynakların yönetimine katılma ve bölgesel gelişme politikalarını etkileme gücünden kaynaklanır.

Birey Üzerindeki Güç: işletmelerin doğrudan ve dolaylı olarak etki alanı içinde bulunan bireyler üzerindeki bireysel seçimler, tercihler, düşünce ve davranışlar üzerindeki etkileme gücünü ifade eder.

ETİK DIŞI ÖRGÜTLER

Günümüzde modernleşme, küreselleşme ve bilgi toplumlarına geçişle birlikte toplumların ve örgütlerin yapıları da değişmeye başlamıştır. Rekabet, değişim, çalışma politikaları buna bağlı değişen kültür etik değerleri de etkilemektedir.

Etiksel analiz, gelişmiş güzel bir süreçten çok, gerçek veya ahlaki konu hakkında sistematik sebep bulma sürecidir. Yapılan davranışın etik veya etik olmadığı hakkındaki bilgiyi sebepleri verecektir. Her şeyden önce etiksel problemler, yasal problemler değildir.